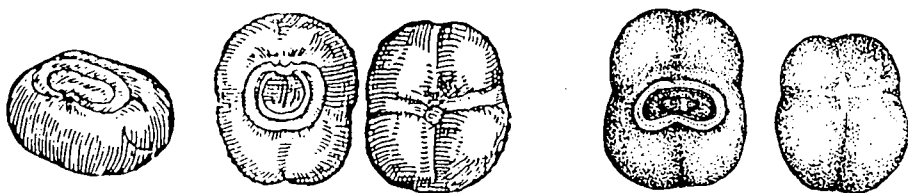

**SPOELT HET TROPISCHE DRIJZAAD *MERREMIA*
DISCOIDESPERMA (MARIA-BOON) OOK OP HET NEDER-
LANDSE STRAND AAN? — GERIARD C. CADÉE**

"Mary's beans" (Maria-bonen) behoren tot de meest tot de verbeelding sprekende drijfzaden die in Europa aanspoelen. Dit heeft alles te maken met de afdruk van een kruis die deze zaden vertonen (zie Fig. 1). Voor zover mij bekend zijn ze echter nog nooit op een Nederlands strand gevonden (Cadée, 1988, 1995). De bekende drijfzaadspecialist John V. Dennis (1995) vroeg onlangs om aanspoelgegevens van deze soort wereldwijd. Voor mij een goede reden hier een afbeelding en beschrijving te geven. Misschien heeft iemand er wel eens een gevonden maar nooit herkend.

Merremia discoidesperma zaden zijn 20-30 mm in diameter en 15-20 mm dik, zwart tot bruin met een glad oppervlak, afgezien van twee loodrecht op elkaar staande groeven. Dit kruis gaf ze hun naam "Mary's bean". Er is een relatief grote aanhechtingsplaats (hilum) aan de andere kant van het zaad, vaak lichter van kleur (Gunn & Dennis, 1976). Ze kunnen zeker 3 jaar blijven drijven, maar dit heeft weinig bijgedragen tot een verdere verspreiding van de plant (Gunn, 1977).

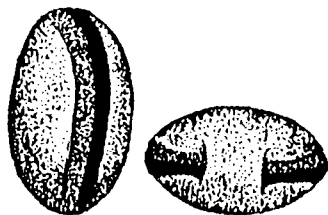
(fig. 1)

"Mary's beans" zijn de zaden van een lianachtige behorend tot de Convolvulaceae waartoe ook onze windesoorten (*Convolvulus*) en *Ipomoea* behoren. Mary's beans groeien alleen in Chiapas, Mexico; Guatemala; Costa Rica; Hispaniola en Cuba (Gunn, 1977). Ook binnen hun verspreidingsgebied zijn ze zeker niet algemeen. Armstrong (1995) had nogal wat

moeite een plant te vinden in Costa Rica. Zoals vaker bij drijfzaden voorkomt was het drijfzaad eerder bekend dan de plant. Gunn (1977) citeert als eerste drijfzaadmelding Clusius (1605, *Exoticorum libri decem*, Leiden). Volgens Gunn (1977) was Sloane (1698) de eerste die drijfzaden van de Orkney's in verband bracht met tropische planten, die hij op Jamaica had bestudeerd, in een artikel getiteld "An account of four sorts of strange beans, frequently cast on shoar on the Orkney isles, with some conjecture about the way of their being brought thither from Jamacia where three of them grow". De vierde, die Sloane dus niet van Jamaica kende, was Mary's bean, die daar ook inderdaad niet groeit. Zijn suggestie dat ook dit zaad uit de tropen kwam, was echter juist. Pas in 1889 wordt de liaan zelf beschreven (zie Gunn, 1977).

De naam "Mary's bean" en ook wel "crucifixion-bean" hangt samen met het kruisteken op de boon. Voor gelovigen gaf het kruisteken aan deze boon een speciale betekenis. Deze zaden hadden een tocht over de oceaan overleefd en zouden nu bescherming bieden aan iedere gelukkige die er een gevonden had (Gunn & Dennis, 1976). Zij vermelden ook dat bevalingen op de Hebriden gemakkelijker verliepen als de vrouw een Maria-boon in haar hand hield. Zulke bonen bleven natuurlijk in de familie.

Graag wacht ik Uw reacties op dit stukje af! Mijn vorige stukje in het Zeepaard (Cadée, 1995) heeft ook verschillende reacties opgeroepen waardoor ik in de toekomst zeker weer een vervolg kan schrijven. Naar aanleiding van dat artikel kreeg ik vooral meldingen van paardeoogbonen (*Mucuna*; fig. 2) binnen. Voor iedere andere vondst houd ik mij ook aanbevolen.

(fig. 2)

Tenslotte wil ik graag Cathie Katz (Melbourne Beach, Florida) bedanken voor het gebruik van haar tekeningen van Mary's beans. Zij is met Charles R. Gunn de uitgever van de in 1995 gestarte Nieuwsbrief over drijfzaden "**The Drifting Seed**", waarvan zij vormgeving en illustraties voor haar rekening neemt. Deze Nieuwsbrief verschijnt slechts in beperkte oplage om verzendkosten laag te houden. Ontvangers wordt verzocht kopieën te maken voor verdere distributie. Ik weet niet of ze ook als

flessenpost gratis de oceaan oversteken. Een ieder die geïnteresseerd is in deze Nieuwsbrief kan bij mij kopieën aanvragen. Hij verschijnt tweemaal per jaar en komt ook op het Herbarium in Leiden.

SUMMARY:

Do Mary's beans occur on Dutch beaches? The author asks for information, up to now no *Merremia discoidesperma* seeds are known from the Netherlands. They may have remained unnoticed because Dutch beach-combers did not know them. The author also pays attention to the appearance in 1995 of the Newsletter "The Drifting Seed" edited by Charles R. Gunn and Cathie Katz.

LITERATUUR

- ARMSTRONG, W.P., 1995. "The Drifting Seed" Newsletter 1(2): 4.
- CADÉE, G.C., 1988. Seeds of *Attalea funifera* Mart. and a review of other tropical seeds from the Dutch coast. *Porcupine Newsletter* 4: 51-54, 69.
- CADÉE, G.C., 1995. Spoelen op Texel meer tropische zaden aan dan elders in Nederland? Nieuwe vondsten. *Het Zeepaard* 55: 7-17.
- DENNIS, J.V., 1995. "The Drifting Seed" Newsletter 1(1): 4.
- GUNN, C.R., 1977. *Merremia discoidesperma*: its taxonomy and capacity of its seeds for ocean drifting. *Econ. Bot.* 31: 237-252.
- GUNN, C.R. & J.V. DENNIS, 1976. *World guide to tropical drift seeds and fruits*. Demeter Press, New York. XI + 240 pp.

Fig. 1: Maria-boon (*Merremia discoidesperma*), van links naar rechts: naar Clusius (1605), twee afb. naar Bauhin (1623, *Pinax theatri botanici*) en twee afb. naar Cathie Katz (1995).

Fig. 2: Een paardeoogboon, de 'True Sea-Bean' (*Mucuna urens*).

Alle figuren uit aankondigingsfolder voor "The Drifting Seed" newsletter.

Adres van de schrijver:
NIOZ, Postbus 59
1790 AB Den Burg, Texel